

Undir útlendska administratión

Nógv hevur seinastu tíðina verið tosað um, hvørt landið er sett undir útlenska umsiting, ella ikki, og um hvønn týðning hetta hevur fyri land og fólk.

Flestu munnu tó vera á einum máli um, at soleiðis, sum stýrt hevur verið seinastu árin, kundi ikki haldast fram. Her mátti vend koma í.

Ríkisstjórnin er helst eisini vorðin greitt, at føroyski búskapurin fór at oyðleggja danska kredittvirðið - og tað kundi stjórnin ikki standa modell til, og er tað helst ein av høvuðsorsøkunum til hjálpin.

Okkara heimligu tjóðveldismenn hava kastað dønnum skuldina fyri kreppuna í Føroyum. Hetta er heilt burturvið og er tekin um vantandi evni og vilja til at skilja støðuna - tí skuldina eiga føroyingar eina!

Tjóðveldismenn hava vist á heimastýrslógina frá 1948 sum orsök til vanstýringina - siga at danir hava forkelað okkum og alt upp skilaloysið. Nú verður fólkaatkvøðan í 1946 javnan drigin inn í kjakið um loysing og kravt verður, at fólkaaviljin verður framdur í verki.

Nú vita vit væl, at størsti parturin av teimum, sum ikki lótu seg villleiða at atkvøða ógýldugt, søgdu «ja» til loysing í '46 (50,7%). Men vit gera okkum eisini greitt, at handan fólkaatkvøðan ongan týðning hevur í dag - hon kann ikki brúkast til nakað sum helst í dagsins politikki - hon er søga.

Siðani tá hava vit sjálv skapt okkara egnu víðurskipti. Tann «kúgan» og «trælkan», ið hevur verið móti føroyingum og tí, ið føroyskt er, er komin frá føroyingum sjávlum! Føroyskir politikarar og føroyskir vinnulivsmenn hava snøgt sagt vist, at teir ikki hava verið førir fyri at staðið við tí ábyrgd, teir hava tikið á seg.

Hvør er so orsøkin til tað, kunnu vit spyrja. Er føroyingar ov býttir til at stýra sjálvir? Nei, treyðugt so. Men kortini hevur ríkisstjórnin valt at blanda seg beinleiðis upp í føroyskan politikk. So kunnu vit kalla tað útlenska umsiting ella ikki, men í øllum førum hava danir ávirkan á føroyskan politikk.

Tað tykist sum um tingmenn hava serliga ilt av hesum - men harvið er ikki sagt, at vanligi føroyingurin er samdur. Nú verða sett politikarum krøv - og tað er neyðugt, tí allir hava veruliga ikki skilt, at teir nú skulu taka annað skinn um bak.

Teir mugu og skulu leggja alt kegl um smálutir til viks. Teir mugu eisini taka verulig stig til, at skipa samfelagið av nýggjum, við nýggjari vallóg, habilitetsreglum og annars leggja lokalpolitikkin til viks - og arbeiða fyri øllum landinum.

Gera teir ikki tað av sær sjálvum, er kanska best, at aðrir noyða teir...

Eiríkur Lindenskov

Føroyskir føroyingar í Føroyum:

NO FUTURE!

Í øðrum londum tosa tey um »tað gloymda ættarliðið«. Hetta eru tey sum nú í upp til 20 ár einki veruligt arbeiði hava havt. Tað eru tey, ið vóru ung, tá arbeiðsloysið kom. Í Føroyum veksur ungdómsarbeiðsloysið støðugt - men gera vit nóg mikið fyri at avmarka negativu fylgjurnar - og eiga vit at gera serlig tiltøk fyri ungdómin?

Størsti trupulleikin í Føroyum í dag, er arbeiðsloysið. Henda trupulleika hava vit ikki kent so væl seinastu árin, og tí er tað enn truplari hjá okkum at skilja støðuna og allar tær negativu avleiðingar, sum arbeiðsloysið hevur við sær. Tí er tað sera umráðandi, at vit lita at londunum kring okkum, fyri at fregnast eftir teirra royndum hesum viðvíkjandi.

Sjálvsagt er tað svárt hjá øllum at gerast arbeiðsleys. Men tó skerst ikki burt, at ungdómurin, sum ongantíð hevur kent arbeiðsmarknaðin, kemur serliga illa fyri av hesum. Í hinum londunum tosa tey um »tað gloymda ættarliðið« - tað eru tey, ið ikki finga arbeiði, tá tey fóru úr skúlanum. Tað hevur siðani vist seg, at fleiri av hesum ongan tíð eru sloppin í arbeiði, og hava tí gingið arbeiðsleys í eini 15 - 20 ár.

Ríngt at vera ungur og arbeiðsleysur

Ein, ið veit eitt sindur meira um ungdómsarbeiðsloysi, enn tey flestu, er Torhild Hammer, sum er granskari við lærda háskúlan í Oslo. Í kanningini »Psysisk Helse og Arbeidsledighet« verður sligið fast, at tað at vera ungur, ger støðuna nógv verri, tá tú gerst arbeiðsleysur.

Tey eldru arbeiðsleysisu hava jú »smakkað« arbeiðsmarknaðin og kenna hann, meðan ungdómur, sum hava fingið fleiri hundrað slongdar í gronina, ikki eingang hava góð minni at bera við sær seinni í lívinum.

Lønt arbeiði gevur jú ikki bert peningaliga inntøku - men eisini moralska inntøku. Nógv ung, sum ikki megna at útvega sær arbeiði, kunnu verða lögð undir mistanka - og verða stemplað sum arbeiðsletingar.

Halda at ungdómurin sjálvur hevur skuldina

Í eini danskari kanning kom fram, at størri partur av fólkinum helt, at ungdómurin sjálvur hevði skyldina av ungdómsarbeiðsloysinum.

Hetta hildu tey, hóast 300.000 danir samstundis gingu arbeiðsleysisir. Út frá hesum er tað kanska ikki so heppið, at tann arbeiðsleysis ofta tilleggur sær hugburðir hjá øðrum, so at hann ella hon (ella tú) tekur sær sjálvm skuldina av arbeiðsloysinum.

Ein annar størri trupulleiki hjá ungum er figgarstøðan. Mangan fella tey ungu uttan fyri vanligu hjálparveitingarnar - soleiðis er eisini her í Føroyum. Tann, ið ikki hevur havt lønt arbeiði fær ikki eitt kløvið oyra frá arbeiðsloysisstryggingini.

Ótryggleikin økist við langtíðararbeiðsloysi

Eitt úrlit av hesum kann verða, at tey ungu noyðast at bøgva heima hjá foreldrum og liva av figgarhjálpteirra. Torild Hammer legur dent á, at ótryggleikin fyri framtíðina er ein hin tyngsta lastin tú hevur, um tú gerst arbeiðsleysur. Og so ikki at tala um, verður tú langtíðararbeiðsleysur.

Avgerðin um hvørja útbúgving tú skalt hava, hvat arbeiði tú skalt hava

er jú avgerandi fyri so mangt annað her í lívinum: Hvar og hvussu tú skalt bøgva, stovnan av familju, børn o. s. fr.

Ungdómsarbeiðsloysið SKAL BASAST!!!

Tá tosað verður um arbeiðsloysi, eru vit nøkur, ið leggja serligan dent á vandan við ungdómsarbeiðsloysi. Hetta er ikki tí, at vit eru líka glað við, um tey eldru (gomlu) hava arbeiði. Men hetta er tí, at vit siggja veruleikan í eyguni: Arbeiðsloysið er komið fyri at vera - í nógv ár í øllum førum. Tí eiga vit at gera alt fyri at minka um negativu avleiðingarnar. Ein máti er at tryggja ungum arbeiðstilboð - og tá sjálvandi arbeiðstilboð við innihaldi, ikki bert »beskæftigelsesterapi«.

Tiltakið »Ung í arbeiði«, sum Havnar kommuna er farin undir er soleiðis eitt gott stig á leiðini, sum kommunan eisini eigur rós fyri.

Vit í SU halda at ungdómsarbeiðsloysið er mál, sum politisku ungmannafelögin hava skyldu at arbeiða við, og vilja vit gera okkara ítrasta til at ávirka landsstýrið at leggja enn størri dent arbeiðsskapandi tiltøk - tí vit hava ikki ráð at biða eftir betri tíðum:

IMYNDIÐ TYKKUM, AT VIT Í ÁR 2010 HAVA 3.000 FÓLK UNDIR 30 ÁR; IÐ IKKI VITA HVAT TAÐ ER AT ARBEIÐA...